

30. svibnja 2025.

broj 211

KU ZI S!

LIST ZA MLADU

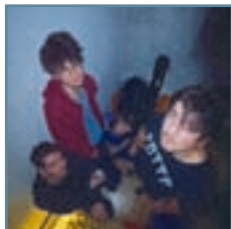

IZDVAJAMO

6

PREDSTAVLJAMO MLADE TAMBURAŠKE NADE

15

GLAZBA UBILI SU BATLERA

18

OBRAZOVANJE SASTAVAK ZA PRIMJER

22

MODA SECOND HAND

FOTO MJESECA

Studentski prosvjed u Subotici

List je besplatan

Osnivač: NIU Hrvatska riječ

Nakladnik: NIU Hrvatska riječ

Preradovićeve 11

24000 Subotica

Za nakladnika: Karolina Bašić

Glavna i odgovorna urednica: Zlata Vasiljević

Urednica izdanja: Kristina Ivković Ivandekić

Suradnici: Sara Žurovski, Andrea I. Darabašić,

Ivan Benčik, Milijana Nimčević,

Marija Antonela Kanelić

Lektura: Zlatko Romić

Korektura: Davor Bašić Palković

Tehnički prijelom: Thomas Šujić,

Jelena Ademi

E-mail: casopis.kuzis@gmail.com

Web: www.hrvatskarijec.rs/stranica/kuzis/

Tisak: Rotografika d. o. o., Subotica

List izlazi uz redovitu potporu Pokrajinskog
tajništva za kulturu, javno informiranje
i odnose s vjerskim zajednicama

Između kišobrana i sunčanih naočala

Svibanj je mjesec kad ne znaš trebaš li ujutro ponijeti kišobran ili sunčane naočale – a ponekad i oboje. Vremenska prognoza ovih dana mijenja se brže od TikTok trendova: malo nas grije sunce, pa nam sat kasnije kapa kiša za vrat. No, barem su nam prvomajski praznici bili sunčani i ugodni, i nadamo se da ste ih iskoristili za odmor, druženja, možda i prvu proljetnu avanturu.

Kako ulazimo u završnicu školske godine, mnogim srednjoškolcima raste pritisak. Ispiti, zaključne ocjene, matura... sve to može biti stresno, ali i uzbudljivo. Neki već planiraju upise, drugi se opraštaju od svojih školskih dana. S druge strane, dio studenata u Srbiji ne odustaje od svoje borbe, i dalje su u blokadi. Svako malo organiziraju veće prosvjede širom Srbije, dok je u svibnju veliki studentski prosvjed bio održan upravo u Subotici, a o svemu tome više možete vidjeti na narednim stranicama časopisa, kao i na našem Instagram profilu (*kuzis.casopis*).

U katoličkoj zajednici svibanj je obilježila smrt pape **Franje**. Nakon više od deset godina službe njegovo nasljeđe ostaje duboko utisnuto u srca milijuna. Naslijedio ga je papa **Lav XIV.**, koji je već u prvim javnim obraćanjima pokazao skromnost i odlučnost da nastavi putem dijaloga, bliskosti s mladima i duhovne obnove.

Ovog mjeseca održano je i finale Eurosonga, 17. svibnja u Baselu, u Švicarskoj. Nažalost, ni Hrvatska ni Srbija nisu se uspjele plasirati u završnicu. Ipak, natjecanje je donijelo mnogo uzbuđenja, komentara i – kao i uvijek – podijeljenih mišljenja. Ovogodišnji pobjednik je austrijski predstavnik **Johannes Pietsch** s pjesmom *Wasted Love*.

U ovom broju donosimo vam izvještaje sa susreta mladih Srijemske i Subotičke biskupije, prikazujemo brojne događaje koji su obilježili protekli mjesec, ali i razgovaramo s mladim glazbenim talentima – solistima HGU Festivala *bunjevačkih pisama* iz Subotice. Predstavljamo vam i inspirativne pojedince: **Anju Berus**, učenicu iz Petrovaradina koja kineski jezik i kulturu uči u Kini, te beogradski bend zanimljivog imena – *Ubili su Batlera*.

A već u sljedećem broju, koji izlazi 13. lipnja, očekuju vas priče o maturantima Gimnazije *Svetozar Marković*, Politehničke i Medicinske škole u Subotici, čiji su tabloi ovih dana osvanuli u centru Subotice. Fokus će biti upravo na maturantima, ljetnim planovima, 3. Katoličkom malonogometnom turniru i još mnogočemu.

Do tada – uživajte u svježem broju, pronađite priču za sebe i pratite nas na Instagramu! 🍷

Mjesec za nama

Subotička premijera *Stipanove princeze*

Dramski odjel HKC-a *Bunjevačko kolo* izveo je 27. travnja premijerno svoju novu predstavu *Stipanova princeza* na sceni *Jadran* Narodnog kazališta u Subotici. Autor teksta i redatelj je **Marjan Kiš**, koji je ujedno i voditelj Dramskog odjela.

»Uvijek radim komedije iz bunjevačkog života, no ovaj put je to nešto neuobičajeno. Naime, dva rođena brata, Stipan i Đuka, koji nisu baš neki veliki radnici, ne znaju kako da dođu do novca, a malo su ušli u krizu. Onda pročitaju da prebogat arapski vladar želi udati svoju kćer, princezu Nadinu, i oni odluče krenuti i zaprositi ju, kako bi riješili svoje financijske probleme. Ali uopće nisu očekivali sve ono što će ih zateći na tom putu i kad stignu tamo. Tamo se susreću dvije različite religije, dolaze u središte nekog sukoba i suočavaju se s nizom okolnosti na koje nisu računali. Uporni su u svojoj namjeri da zaprosu princezu, ali dožive nekoliko događaja koji im ne idu u prilog, te u jednom trenutku gotovo ne uspiju. No, na kraju ipak zaprosu princezu«, objašnjava Marjan Kiš.

Predstava *Stipanova princeza* ranije je igrana na 30. Danima hrvatskog pučkog teatra u Hercegovcu i 1. Putujućim susretima teataru u Hrvatskoj, kao i na zonskoj smotri amaterskih društava Vojvodine u Bačkoj Palanci, gdje je ostvarila plasman na festival FETRA u Jaši Tomiću.

Međunarodni festival folklor i tambure u Čučerju

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Bosiljak* organiziralo je 12. Međunarodni festival folklor i tambure pod nazivom *Lipe moje Čučerje zelene* u Čučerju, na kojem je nastupio i Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* iz Subotice.

Suradnja dviju kulturnih udruga seže trideset godina unatrag, a prema riječima predsjednika HKPD-a

Bosiljak Davora Gabuda nema razloga da se ne nastavi i ubuduće.

»Suradnja između nas i *Bunjevačkog kola* datira još iz devedesetih godina, s *Dužijance*. Prošle godine susreli smo se s **Marinom Jaramazovićem**, vašim voditeljem, na festivalu u Bilju i tada smo praktički dogovorili suradnju za ovu godinu. Mi smo ih pozvali

da nastupe na našem festivalu, koji se tradicionalno održava već dvanaestu godinu u Čučerju, a zauzvrat smo mi dobili poziv da nastupimo na *Dužijanci* i 11. kolovoza održimo zajednički folklorni koncert. Stvarno nam je drago što smo se tako brzo uspjeli dogovoriti, i evo, *Kolo* je otplesalo bunjevačke plesove koji su specifični i koje naši mještani vole, što se moglo vidjeti i po reakciji publike«, rekao je Gabud.

Subotičani na Nacionalnoj razini kviza *Čitanjem do zvijezda*

Nacionalna razina kviza *Čitanjem do zvijezda* za Osnovne škole, na kojem je sudjelovala i ekipa iz Subotice, održana je početkom svibnja u Čakovcu. Učenice Osnovne škole *Ivan Milutinović* **Marija Kujundžić**, **Josipa Ivanković Radak** i **Katarina Vukadinović** sudjelovale su u kategoriji kviz znanja te **Roko Piuković** u kategoriji kreativni uradak, plakat.

Ovogodišnja tema natjecanja *Čitanjem do zvijezda* bila je »Život piše priče«. Organizatori kviza bili su Knjižničarsko društvo Međimurske županije, a u Subotici ga je provela Gradska knjižnica Subotica u suradnji s NIU *Hrvatska riječ*.

Osim sudjelovanja na natjecanju, subotički osnovci imali su priliku susresti se s **Magdalenom Mrčelom**, spisateljicom iz Splita, čiju su knjigu *Kako je Flegmarin postao kapetan* čitali za ovogodišnji kviz.

Mladi u Maloj školi medijske pismenosti

Centar lokalne demokracije Subotica u partnerstvu s portalom *Magločistač* proveo je projekt pod nazivom »Između redova: Mala škola medijske pismenosti«, koji podržava Švedska u okviru programa Beogradske otvorene škole *Mladi i mediji za demokratski razvoj*.

»Projekt je započeo 1. rujna prošle godine i trajat će do kraja svibnja ove godine. Tijekom devet mjeseci Centar lokalne demokracije provodio je istraživanje medijskih navika i mapiranje razine medijske pismenosti srednjoškolaca iz Subotice, Bačke Topole i Kanjiže, s ciljem da otkrijemo kako današnji srednjoškolci percipiraju medijsku pismenost, što ona za njih predstavlja i koliko su zapravo medijski pismeni«, objašnjava koordinatorica projekta **Julijana Patarčić**.

Kako je istaknula, ovo je prvo istraživanje takvog tipa na području navedenih općina, budući da do sada nisu postojali takvi podaci, što, prema njezinoj ocjeni, predstavlja posebnu vrijednost ovog projekta.

»Nakon toga proveli smo treninge za mlade, također srednjoškolce iz te tri općine, zatim za prosvjetne radnike i, na kraju, za predstavnike organizacija civilnog društva, također s područja tih općina. Cilj nam je bio zatvoriti puni krug – educirati mlade o tome što je medijska pismenost, kako je prepoznati, kako prepoznati lažne vijesti, medijske manipulacije i osnovne alate koji će im pomoći u konzumiranju suvremenih medija«, precizirala je Patarčić.

Veliki studentski prosvjed u Subotici

Subotica je 17. svibnja bila središnji grad u Srbiji u sklopu kojeg je održan masovni prosvjed studenata u blokadi, kojem su se pridružili i brojni nezadovoljni građani, prosvjetni radnici, učenici, poljoprivrednici... Prosvjed je započeo večer prije na središnjem

gradskom trgu, gdje su Subotičani dočekali studente koji su tri dana pješačili iz Novog Sada. Mnogi sugrađani otvorili su im vrata svojih domova i ponudili smještaj.

Tijekom dana prosvjed se odvijao na više lokacija u gradu – od Prozivke, preko središnjeg trga, parka Ferenc Raichla i Trga žrtava fašizma, sve do Radijalca.

Glavna pozornica bila je postavljena u središtu grada, gdje je program trajao ukupno 12 sati, a završio je koncertom *Beogradskog sindikata*.

Subotički gimnazijalci ponovno među najboljima na kvizu *Koliko se poznajemo*

Učenici Gimnazije *Svetozar Marković* iz Subotice i ove su se godine istaknuli u popularnom televizijskom kvizu znanja *Koliko se poznajemo*, plasiravši se u polufinale – već četvrti put zaredom.

Školu su ovog puta predstavljali **Amina Radakov**, **Sara Dulić**, **Kosta Bačović** i **Andrej Čavlin**, uz podršku mentora, profesora povijesti **Save Samardžića**. Znanje, timska suradnja i vedrina koju su pokazali osvojili su prisutne, a nova velika prilika očekuje ih u polufinalnoj emisiji koja je snimana 27. svibnja u studiju *Dunav* na Petrovaradinu.

Kviz *Koliko se poznajemo* spaja srednjoškolce iz cijele Srbije i Bosne i Hercegovine (Republika Srpska) kroz natjecanje u poznavanju povijesti, geografije, jezika, kulture i običaja. Osim što potiče znanje, ovaj televizijski format promiče prijateljstvo, zajedništvo i međusobno uvažavanje mladih, a svake godine okuplja sve veći broj škola koje s ponosom sudjeluju.

Glazbeni oproštaj jedne talentirane generacije

Koncert *Večer sa solistima* koji već duži niz godina okuplja mlade glazbenike na pragu novog životnog poglavlja održan je 29. travnja u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Još jednom pokazalo se koliko snažno i iskreno mladi mogu progovoriti kroz glazbu.

Organizator koncerta bila je Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama*, a publika je imala priliku uživati u nastupima šest maturanata: **Ive Gabrić, Ive Molnar, Petera Palfija, Anđele Horvatski, Luke Marjanušića i Matije Ivkovića Ivandekića**. Svi oni posljednjih su godina marljivo radili, razvijali se kao glazbenici i osobe, a sada su simbolično zatvorili jedno poglavlje svoga školovanja, i to na najbolji mogući način: pred publikom, obitelji i prijateljima.

Svojevrсна javna provjera

Pod dirigentskom palicom **Mire Temunović** koncert je bio prilika da mladi glazbenici zasjaju kao solisti, ali i da podijele ono što su pripremali za glazbena natjecanja koja su, nažalost, zbog okolnosti, bila otkazana. Koncert je time dobio dodatnu dimenziju – postao je svojevrсна javna provjera, ispit zrelosti, ali i emotivni oproštaj s jednim važnim razdobljem.

»Ovo je generacija koju danas ispraćamo i od koje većina nastavlja školovanje na fakultetima. I ranije smo imali praksu organizirati ovakve koncerte kako bi maturanti imali priliku zasvirati solo i prikazati što su naučili u udruzi i kao pojedinci. Ove godine predstavilo se šest maturanata – troje su učenici

Glazbene škole, a troje učenici Politehničke škole, Gimnazije, a imamo i jednu malu maturanticu iz Žednika«, izjavio je dopredsjednik HGU-a **Vojislav Temunović**.

Program i značaj koncerta

Osim solista, koncert je upotpunio i Dječji zbor, kao i orkestar udruge koji je pratio izvođače u nekim točkama, dajući programu širinu i dodatnu emotivnu dubinu. Iako je program bio nešto skromniji nego prethodnih godina, nije nedostajalo predanosti, energije i onog posebnog sjaja koji samo mladi glazbenici mogu prenijeti. Za sve njih ovo nije bio samo koncert. Bio je to završni ispit, glazbeni oproštaj i – možda najvažnije – prilika da podijele s drugima ono što im glazba znači. O budućim planovima, pripremama za koncert i emocijama koje su ih pratile razgovarali smo s nekima od njih.

Glazba kao hobi

Luka Marjanušić, učenik Kemijsko-tehnološke škole u Subotici, smjer prehrambeni tehničar, za *Kužiš?!* ističe kako tamburu svira iz ljubavi, a glazbu doživljava kao svoj hobi i dio obiteljskog nasljeđa.

»Pripremao sam se s orkestrom i vriedno svirao kod kuće da bih odsvirao onako kako treba. Puno mi je značio nastup jer ja generalno volim nastupati, a ovo je bilo toliko savršeno da bih mogao ponoviti«, iskreno priznaje Luka i dodaje da je koncert doživio kao »završni ispit«, jer su se svi trudili da sve zvuči precizno i da publika uživa u glazbi.

»Nastup sam doživio kao da sam bio u velikoj dvorani pred tisuću ljudi – i istinski sam uživao. Na programu je bila *Serenada Franza Schuberta*. Ovu kompoziciju sam odabrao jer sam je ranije čuo i želja mi je bila da je jednom odsviram, što mi se, naravno, i ostvarilo. Udruga mi puno znači, orkestar je fenomenalan,

društvo sjajno, a repertoar koji sviramo je nešto što ranije nisam imao prilike svirati. Što se tiče usklađivanja škole i glazbe, uspijevam nekako, ali moram priznati da ima trenutaka kad je pomalo teško. Ali treba samo napraviti dobar raspored obveza i sve će biti u redu«, navodi naš sugovornik.

Luka u budućnosti planira nastaviti svirati, a profesionalno se vidi u radionici svog oca, kao automehaničar.

»Glazbu prvenstveno vidim kao hobi. Moj tata se bavio 20 godina sviranjem tambure i uvijek sam se na njega ugledao. Također i moja mlađa sestra svira – ona svira bisernicu (prim). Mladima bih poručio da trebaju slijediti svoje snove. Ako volite glazbu, uzmite bilo koji instrument, poigrajte se malo s njim – možda ćete jednoga dana biti isti kao i svi ostali glazbenici«, zaključuje Luka.

Važna uloga Udruga

Peter Palfi maturant je Glazbene škole u Subotici, smjer tambura, u klasi profesora Vojislava Temunovića te navodi kako tamburu svira s puno strasti, što je publika na koncertu i osjetila. Peter otkriva kako je puno vježbao samostalno, a s orkestrom dva puta tjedno.

»Nastup mi je mnogo značio – svirao sam pred divnom publikom i imao priliku izraziti svoje emocije«, rekao je Peter.

Iako je imao malu tremu, čim je počeo svirati, predao se glazbi što je, kako kaže, publika i osjetila. Peter naglašava kako mu je Udruga *Festival bunjevački pisama* puno značila.

»Od početka srednje škole Udruga je imala važnu ulogu u mom razvoju – bio sam okružen divnim ljudima. A što se tiče mojih planova za budućnost – planiram ići dalje u Osijek, na Akademiju za umjetnost i kulturu, smjer tambura. Mladima poručujem

da treba biti istrajan, a s tako divnim profesorima tambure sve je lakše«, ističe naš sugovornik.

Koncert pun emocija

Iva Molnar, učenica Glazbene škole u Subotici, smjer tambura, navodi kako tamburu svira već deset godina, a iza nje su brojni nastupi. Ipak, koncert *Večer sa solistima* za nju je imao posebnu emotivnu težinu.

»Za koncert smo se pripremali više od pola godine. Ovo naravno nije bio prvi nastup u našoj Gradskoj kući, ali mislim da će ovaj koncert ostati posebno u sjećanju svih nas maturanata. Koncert se 'nigdje ne upisuje', nego je to bila dobra volja svih nas solista i ostalih maturanata. Mislim da je mnoge ovaj koncert pogodio, ne samo zbog glazbe, već i zbog te retrospektive napravljene o nama, kao i emocije koje su se probudile nakon cijelog nastupa. Što se tiče

treme, ona je kod mene neizbježna stavka svakog solo nastupa, bilo u pratnji klavira ili cijelog orkestra. Mislim da je to u neku ruku i dobro: zato što je ovo bio maturski koncert, kraj srednje škole – jedne životne cjeline – sam nastup imao je i veću težinu«, otkriva Iva.

Naša sugovornica izvela je skladbu *Bosanski pastorale Milana Prebande*, originalno pisanu za flautu i klavir.

»Skladbu sam priredila za svoj instrument. Čula sam je prije dvije godine na flauti i, uz odobrenje moje profesorice, pripremila je za nastavu – tako smo počele raditi na njoj. Udruga i profesorica Mira Temunović imale su veliki utjecaj na moj razvoj. Mnogo su mi pomogle svih ovih godina – mnoštvo nastupa u Subotici, okolici, inozemstvu, širenje kruga prijatelja, nova poznanstva, a najviše lijepe uspomene. Što se tiče planova za dalje, planiram upisati Akademiju za umjetnost i kulturu u Osijeku, smjer tambura. Nadam se da će glazba ostati i postati sastavni dio mog života i da ću se njome moći svakodnevno baviti. Za ovaj put potrebno je malo talenta, ali više truda i dobre volje, a ako nešto volite dovoljno, nikada vam neće teško padati baviti se time«, ističe Iva.

Josipa Dulčić

Nada i budućnost biskupije

Sedamnaesti biskupijski susret mladih pod geslom »Vas sam nazvao prijateljima« održan je 10. svibnja u Srijemskoj Mitrovici. Već dugi niz godina Ured za pastoral mladih Srijemske biskupije u uskršnom vremenu organizira susrete za mlade vjernike: srednjoškolce, studente i radničku mladež. Cilj ovakvih okupljanja je njihovo učvršćivanje u vjeri, bolje povezivanje s Kristom i Crkvom, ali i upoznavanje i stvaranje novih prijateljstava. Mladi su prepoznali vrijednost ovakvih susreta te se svake godine na njih rado odazivaju. Tako su se i ove godine mladi katolici iz svih dijelova biskupije okupili u Srijemskoj Mitrovici, u katedralnoj župi sv. Dimitrija, đakona i mučenika, koja je u godini Jubileja bila domaćin ovoga susreta.

Mladi u pokretu

Ovogodišnji susret dio je projekta prekogranične suradnje »Mladi u pokretu: Duhovno i društveno« financirano od Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije. Partneri projekta su Biskupski ordinarijat i Elektrotehnička i prometna škola Osijek te su se stoga učenici ove škole, predvođeni ravnateljem **Antunom Kovačićem** i nekoliko profesora, priključili susretu. Uz njih su sudjelovali i gosti iz Beograda, te bogoslovi iz Đakova.

Okupljanje je započelo u 10 sati u župnom dvorištu, gdje su sudionici, prema već ustaljenom običaju, dobili majice s geslom i logom susreta, koje će ih sjećati na ovaj dan. Uslijedilo je kratko upoznavanje sa župom domaćinom, a potom su se svi koji su željeli mogli priključiti probi mitrovačkog zbora, kako bi zajedno animirali misno slavlje.

Molitva i misa

Susret je službeno započeo molitvom mladih za mlade, te je uslijedila sveta misa koju je predvodio srijemski biskup mons. **Fabijan Svalina**, u zajedništvu sa svećenicima biskupije, koji su dopratili svoje mlade župljane na susret. Biskup je na početku slavlja pozdravio goste iz Đakova, Osijeka i Beograda, te ohrabrio mlade i kazao kako su oni nada i budućnost biskupije. Propovijedao je gost ovogodišnjeg susreta vlč. **Stjepan Matezović**, duhovnik u Bogoslovnom sjemeništu u Đakovu. Vlč. Matezović je u homiliji mladima govorio o ovogodišnjem geslu.

»Geslo *Vas sam nazvao prijateljima*, koje nas je danas okupilo, podsjeća nas na jednu jedinu istinu – uskrsloga Isusa, Isusa koji je umro, koji je mučen za nas, ali koji je uskrsnuo za nas, koji je pobjednik nad smrću, nad svakim našim grijehom. Uskrsli Isus svakom od nas ide u susret. On se nije ukazao onima

koji su ga razapeli na križ, onima koji su ga ubili, nego se ukazao svojim prijateljima, svojim učenicima. Ukazao se njima koji su s njim jeli i pili. Ali, ukazao se onima koji su bili razočarani, koji su puni sumnje, koji su bili spremni i izdati njega samoga, koji su možda i bez snage, koji se možda i ovdje među nama osjećaju da ih nitko ne razumije, da ih nitko ne čuje, da nema nade, da nema perspektive u budućnosti. Takvima se Isus i danas među nama ukazuje i govori: 'Vas sam izabrao', istakao je vlč. Matezović.

Najveći dar

U nastavku je vlč. Matezović govorio o najvećem daru koji je Isus svojim prijateljima, ostavio, a to je dar Duha Svetoga. Potaknuo je okupljene da razmi-

šljaju o tome kako Duh djeluje u njihovim životima. Istaknuo je tri važne istine o Duhu Svetom. Prva je da je Životvorac, te nam daje da rastemo u vjeri, da svojim djelovanjem pomažemo zajednici da raste. Zatim, rekao je da je i Duh Branitelj, brani nas od svakoga zla, od svakoga grijeha i loše situacije u kojoj se može naći. U konačnici je naveo da je Duh onaj

koji nam pomaže razumjeti Božju riječ. Potaknuo je na kraju mlade da mole u ovoj misi za dar Duha Svetoga.

Na koncu misnog slavlja vlč. Milekić zahvalio je župi domaćinu susreta, te svima koji su pomogli organizaciju.

Fotkanje, sport, radionica

Kao i svake godine do sada, nakon mise napravljena je zajednička fotografija ispred crkve. Nakon ručka domaćini su organizirali brojne vrste sportova u kojima su se sudionici susreta mogli okušati i zabaviti. Igrao se nogomet, odbojka, badminton, pikado, stolni nogomet, stolni tenis, a mogli su i odmjeriti svoje snage u nadvlačenju konopcem. Kako bi sve bilo zanimljivije, organizirani su mini turniri, te je poslijepodne prošlo u radosnom ozračju. Za one koji se nisu željeli zabaviti sportskim aktivnostima, s. **Jelena Damjanović** organizirala je radionicu o povjerenju i suradnji, te upoznavanju sebe kroz prihvaćanje poraza.

Kateheza i klanjanje

Duhovni program nastavljen je u popodnevnom satima katehezom na temu gesla susreta. Predavanje je održao gost vlč. Matezović. Potaknuo je mlade da se u svom životu više oslanjanju na Isusa kao prijatelja, te mu predaju sve ono što ih muči i što im je teško.

Program ovogodišnjeg Susreta mladih Srijemske biskupije završen je euharistijskim klanjanjem u katedrali, tijekom kojeg su zahvalili za sve ono što su proživjeli u ovom danu. Uz vlč. Matezovića, klanjanje su vodili i bogoslovi **Andrija Dort** i **Karlo Strišković**. Mladi su u kasnim popodnevnom satima krenuli svojim kućama duhovno osnaženim, te puni lijepih uspomena.

Tekst i foto: www.srijemskabiskupija.rs

Zajedno u vjeri

10

Više od 170 mladih iz Subotice i okolice, ali i iz Monoštor, Selenče, Novog Sada te Ruskog Krstura okupilo se 10. svibnja na Susretu mladih Subotičke biskupije u biskupijskom svetištu Gospe od Suza – Bunariću. Iako se Susret mladih do sada tradicionalno održavao početkom svibnja u Baču, ove je godine prvi put organiziran u Subotici. Na susretu su sudjelovali i don **Damir Stojić**, koji je držao nagovor i propovijedao, i zajednica *Božja pobjeda* iz Zagreba, koja je animirala misu i vodila slavljenje.

Plodovi suradnje

Vlč. **Dušan Balažević**, povjerenik za pastoral mladih Subotičke biskupije i jedan od organizatora susreta, podijelio je s nama svoje dojmove o ovogodišnjem susretu na Bunariću, koji je prvi puta bio plod suradnje triju inicijativa koje djeluju na području Subotičke biskupije.

»Prvo i ujedno najvažnije iskustvo ovog susreta mladih jest suradnja i molitvena zajednica *Proroci* i *Subotički oratorij* s potporom i pokroviteljstvom Pastoral mladih Subotičke biskupije. Svaka od ove tri inicijative radi s mladima, a ovo smo darovali zajedno. To zajedništvo je prvi plod. Uz to, suradnja je olakšala organizaciju. Drugi plod su lica i reakcije sudionika. Osobito mi je bilo drago susresti ih izravno nakon susreta. Radost, osmijeh, zadovoljstvo. Čak su cijele obitelji došle. Radeći za Gospodina, on nas ne ostavlja nezbrinute i zaboravljene. Kratki susreti, neobvezni razgovori i nova poznanstva su neki od načina kako Bog dotiče naše živote. Učimo jedni od

drugih. Osobito su me se dojmili primjeri ljudske poniznosti koju sam više puta vidio radeći u organizaciji. Uistinu, ostajem zahvalan za ovaj susret. Neka nas dobri Bog blagoslovi te ovakvi susreti postanu tradicija«, naglasio je vlč. Balažević.

Tražite Isusa i govorite o Isusu

Don Damir Stojić, svećenik salezijanac iz Zagreba, istakao je kako je svaki put imao dobro iskustvo u Subotici i kako se uvijek iznenadi brojem ljudi koji se odazovu na ovakve susrete. On je naveo kako su mladi po svojoj prirodi dobri i radikalni i kako se njihov karakter i potencijal uvijek treba usmjeravati na dobro. Na pitanje kakvu bi poruku poslao mladima u Subotici don Damir Stojić navodi dvije poruke.

»Prva je, idite dublje, kako Isus kaže, izvezite u pučinu, tražite dubinu, tražite Boga u molitvi. A druga, govorite o Isusu. Nemojte sebe potcjenjivati. Kada govorite u ime Isusa Krista, kada govorite o Isusu, On će s time nešto napraviti. Živimo u ludim vremenima i lude su stvari u svijetu, mislim da svijet nikada nije bio žedniji istine. Produbite svoju vjeru u Isusa, tražite Isusa, a zatim govorite o Isusu«, rekao je don Stojić.

Zajedništvo je najbitnije

Katarina Ivanković, studentica i aktivna animatorica *Subotičkog oratorija* je istaknula zajedništvo mladih kao iznimno važno te dodala kako joj je ovaj susret bio najbolji do sada. Katarina je otkrila kako

na početku nije bila oduševljena činjenicom da će imati određene obveze, no upravo joj je to služenje donijelo dodatnu vrijednost susretu. Kao animatorica *Subotičkog oratorija*, bila je zadužena za vođenje štanda s izazovima, a kasnije je moderirala i rad u grupama. Tijekom tih aktivnosti se, kako je kazala, odlično zabavila i pritom upoznala brojne mlade iz drugih mjesta.

»U radu u grupama bila sam okružena prijateljima i poznanicima s kojima je bilo posebno lijepo dijeliti stavove i razmišljanja. Ne mogu ne spomenuti don Damira. Budući da sam aktivna u *Subotičkom oratoriju*, podrazumijeva se da volim pristup koji salezijanci imaju prema mladima. Smatram da je njegova kateheza na ovom susretu bila nešto posebno. Uvjerena sam da je iznimno važno da se mi mladi

držimo zajedno, a upravo ovakvi susreti nas povezuju i podsjećaju na to. Isus je rekao da smo mi svjetlost svijeta i na ovom susretu to sam doista osjetila. Posebno me razveselilo što sam vidjela mlade koji inače nisu toliko prisutni u našim zajednicama i to mi je zajedno s krizmanicima ostavilo možda najveći dojam i ulilo nadu. Don Damir zna da je kod nas uvijek dobrodošao. Tako da, ako mene pitate, rado bih ga ponovno vidjela na idućem susretu«, naglasila je Katarina.

Dobar se glas daleko čuje

Za **Ivu Molnar**, srednjoškolku i sudionicu ovogodišnjeg susreta, ovo je bilo prvo iskustvo sudjelovanja na Susretu mladih Subotičke biskupije. Iako je i ranije bila dio raznih aktivnosti u organizaciji biskupije, ovakav susret još nije doživjela. Posebno ju je obradovala prilika da osobno čuje govornike koje je do sada mogla pratiti samo putem društvenih mreža. Iva je navela kako je za susret saznala preko Instagram stranice biskupije, a odluka da ide donesena je spontano, kroz razgovor s prijateljima koji su se također odlučili priključiti.

»Uvjerljivo najbolji dio programa bilo je predavanje don Damira Stojića. Za njega znam dugo i njegova predavanja pratila sam preko YouTubea, ali je bilo posebno slušati ga uživo. Smatram da je veoma bitno nastaviti kontinuitet i ovakve stvari organizirati bar jednom u godinu dana jer se na ovakvim događanjima okupi mnogo mladih vjernika iz različitih župa i stječu se nova poznanstva. Iako naša biskupija nije tako velika, mislim da se dobar glas daleko može čuti. Kao goste voljela bih vidjeti fra **Maria Berišića**, vlč. **Odilona**, fra **Stjepana Brčinu**, don **Davidu Leskovara**. Sigurno ima još kvalitetnih predavača, ali oni mi prvi padaju na pamet. Možda bi bilo dobro unaprijed odrediti temu susreta, kako bismo znali o čemu će biti riječ«, kazala je Iva.

Lucija Horvacki

Katolički malonogometni turnir u urinu

Foto: Ivana Piuković

Od Petrovaradina do Kine

Sedamnaestogodišnja **Anja Berus** iz Petrovaradina učenica je Karlovačke gimnazije, no trenutačno se nalazi na drugom kraju svijeta – u Kini, gdje pohađa kineski jezik i kulturu. Iako nije bilo lako u tako mladoj dobi napustiti dom i obitelj, uz podršku prijatelja hrabro je napravila veliki korak u svom životu. Kako sama kaže, odlazak u Kinu pokazao se kao dobra odluka te iako razmišlja o nastavku školovanja ondje, ne isključuje mogućnost povratka u Europu. Anja je i članica HKPD-a *Jelačić*, gdje svira tamburu, a bila je i članica dramske sekcije *Petrovaradionica*. Sve te aktivnosti dodatno su produbile njezinu ljubav prema tradiciji, koju i danas njeguje, iako je kilometrima daleko od doma.

KUŽIŠ?! Kako si se odlučila baš za učenje kineskog jezika? Što te najviše privuklo tom jeziku i kulturi?

Odmalena sam bila fascinirana različitim kulturama, a kineska me posebno privlačila – svojim pejzažima, kaligrafijom, tradicijama. Iako mi je jezik isprva djelovao zastrašujuće, kroz istraživanje sam shvatila koliko znanje kineskog otvara vrata razumijevanja jedne od najstarijih civilizacija svijeta. Danas studiram kineski jezik i kulturu na Zhejiang A&F Sveučilištu u gradu Lin'An (临安). Ovdje sam stigla nakon položenog Hànyǔ Shuǐpíng Kǎoshì (HSK) ispita i iskustvo života u Kini mi je promijenilo pogled na svijet.

KUŽIŠ?! Kako izgleda nastava kineskog jezika na sveučilištu – i što ti je najzanimljivije?

Svakodnevno sudjelujem u intenzivnoj nastavi jezika, gdje učimo gramatiku, čitanje i pisanje znakova, kao i izraze koji se koriste u svakodnevnom govoru. Naša profesorica ima posebnu energiju – kroz njezina predavanja ne učimo samo riječi, već i način razmišljanja, vrijednosti i kulturološke slojeve koji čine kineski jezik tako bogatim. Osim jezika, trudim se upoznati različite kulture i prijatelje iz cijelog svijeta. Zahvaljujući bliskim prijateljima iz Maroka i Jordana, počela sam učiti i arapski.

KUŽIŠ?! Ujedno si članica tamburaškog orkestra HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina...

Tako je, članica sam HKPD-a *Jelačić* već deset godina. Sviram tamburu – točnije bas-prim – i nastupam s tamburaškim orkestrom na brojnim manifestacijama, koncertima i kulturnim događanjima, ne samo u Petrovaradinu, već i po cijeloj Vojvodini i diljem Hrvatske. Kroz tamburu sam naučila što znači zajedništvo, disciplina i ljubav prema tradiciji. Osim u orkestru, bila sam dio glumačke sekcije, kao i *Petrovaradionice*, a prije nekoliko godina bila sam i voditeljica koncerata. Te aktivnosti oblikovale su me kao osobu

– daleko mi glas, sigurnost i pripadnost zajednici, čak i ovdje, daleko od Petrovaradina.

KUŽIŠ?! Pored svih obveza i aktivnosti koje imaš, što je ono što te opušta? Što voliš raditi u slobodno vrijeme?

Kad ne moram učiti ili biti u školi, volim iskoristiti slobodno vrijeme za istraživanje okoline i upoznavanje ljudi. Putovanja me ispunjavaju, kao i šetnje – bilo da su to brdski putevi Kine ili poznate staze uz Dunav kod kuće. Susret s monasima tijekom planarenja u blizini Lin'Ana koji su nas odveli do skrivenog hrama podsjetio me je koliko jednostavni trenuci mogu ostaviti snažan dojam. Sličan osjećaj nalazim i u crkvi, bilo u Petrovaradinu ili na Tekijama, gdje povremeno volontiram – vjera mi daje oslonac, posebno kada sam daleko od doma.

KUŽIŠ?! I za kraj, koju poruku bi željela poslati mladima kako bi ih motivirala da njeguju i istražuju svoje talente?

Mladima bih poručila da se ne boje nepoznatog – ponekad je upravo ono što nas najviše plaši ono što nam najviše treba. Svaki iskorak iz zone komfora prilika je za osobni rast, nova prijateljstva i bogatije razumijevanje svijeta.

Katarina Ivanković Radaković

»Krivi za sve«

Svako malo pojavi se neki novi bend koji nam ponovo vrati vjeru i ljubav prema živoj gitar-skoj glazbi. Naši sugovornici u ovom broju dio su jednog novog vala takvih bendova: Ubili su Batlera dolaze iz Beograda, mladi su, glasni su, na bini izgledaju odlično i njihov nedavno objavljeni EP pokazuje da se dobro snalaze i u studiju. Ukratko, budućnost djeluje svijetlo za Batlere i očekujemo da ćemo ih slušati nekad i u našim krajevima. Do tada, tu su da nam odgovore na nekoliko pitanja.

KUŽIŠ?!: Predstavite se ukratko – tko je sve u bendu, koliko dugo svirate zajedno i kako biste vi sami opisali vaš zvuk?

Nastali smo negdje između 2019. i 2022. godine! U suštini, ideja za bend Ubili su Batlera postoji još od 2019. godine, kada je **Damjan** smislio ime i pozvao svog prijatelja iz odjeljenja **Luku** da sviraju zajedno. Od tada smo prošli kroz mnoge sviračke kombinacije i stilove, kako smo sazrijevali i otkrivali novu glazbu, dok se postava benda nije ustalila 2022. godine – s **Matijom** na bubnjevima, **Reljom** na basu i vokalima, **Lukom** i **Damjanom** na gitarama i vokalima. Naš zvuk je pomalo kaotična mješavina svega i svačega, koja se, u kratkim crtama, može nazvati post-hardcore ili emo, iz jednostavnog razloga što nas najviše inspiriraju bendovi koji spadaju pod te odrednice!

KUŽIŠ?!: Tko je ubio batlera? I zašto?

Je li batler zapravo ubijen ili je on taj koji je počinio ubojstvo? Ako se prisjetimo legendarne epizode Spužva Boba, shvatit ćemo da će batler uporno tvrditi da on »nije batler«, ali s druge strane iz pop kulture znamo kako je »batler uvijek kriv za sve«.

KUŽIŠ?!: Čestitamo vam na prvom studijskom izdanju, također vaš EP uvrstili smo i kao glazbenu preporuku za ovaj mjesec. Recite nam nešto više o samom EP-ju, koliko dugo ste radili na pjesmama?

Hvala na preporuci! Mi na novom materijalu radimo konstantno i buduću da kao bend postojimo već nekoliko godina, imamo određeni repertoar iz kog

smo morali izdvojiti četiri pjesme koje smatramo da najbolje ističu sve aspekte naše glazbe koju želimo predstaviti slušateljima. Možda je i predvidivo, ali to su bile naše četiri najnovije pjesme.

KUŽIŠ?!: Također, zašto »samo« EP? Pjesme su odlične, želimo još!

Splet okolnosti od kojih je najvažnija novac. Vodio se DIY etikom, pa je prikupljanje sredstava spor proces. Smišljamo način da gomila starog materijala koju polako već i zaboravljamo dobije priliku vidjeti svjetlost dana, a na novom, naravno, već radimo!

KUŽIŠ?!: Kada i gdje Batleri ponovo sviraju? Gdje vas možemo čuti?

Nakon uspješne promocije EP-a, uz zdravu dozu tehničkih problema u klubu *Kvaka 22*, s našim dobrim prijateljima *Cvat* i *Prozak*, imamo zakazano i gostovanje na idućem *Prepad* festivalu 6. lipnja. Potom ćemo se neko vrijeme povući nazad u studio, da damo priliku publici da se malo odmori od nas.

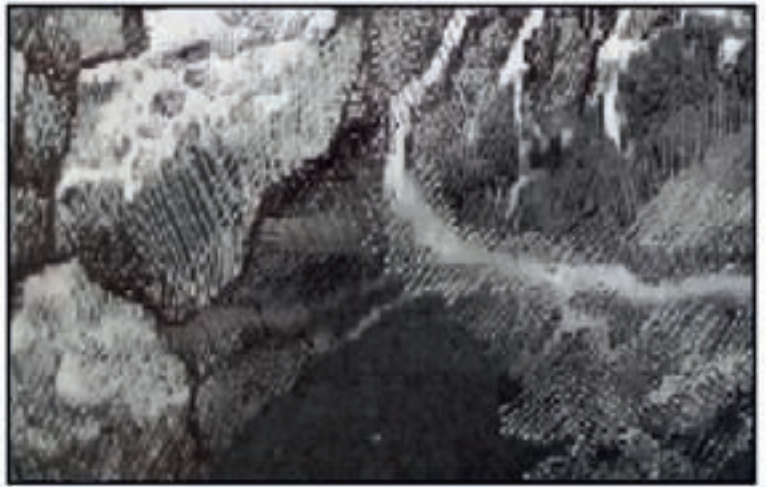
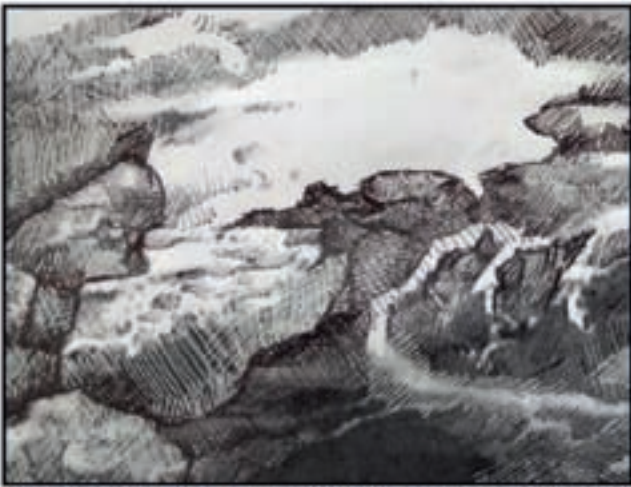
KUŽIŠ?!: Za kraj, podijelite s nama što slušate u posljednje vrijeme? Što biste nam preporučili?

Matija: PeelingFlesh – *The G Code*, **Damjan:** Glocca Morra – *Y'all Boots Hats?*, **Luka:** Pretend – *Blessings*, **Relja:** Deaf Kev – *Invincible* (premotati na *Breakdown*).

Ivan Benčik

ALL RIGHTS RESERVED BY AUTHOR © KRISTIJAN C. SEKULIC 2025

NAŠI STRAHOVI SU BILI NEO-
PRAVDANI. PROŠLI SMO POLJA
TURBULENTNIH PROMJENA U
SFERAMA OVOG PLANETA. SAD
SE NALAZIMO NA VISINI OD
830 METARA IZNAD TLA.

PRIZEMLJIT ĆU LETJELICU NA
DIJELU STABILNE KORE GOJE
JE VIDLJIVOST BOLJA. PALIM
MOTORE ZA POTISAK KAKO BI
SLETJELI PO PROTOKOLU, JER
NAS GRAVITACIJA UBRZAVA I
MOŽE NAS RAZBITI.

PALIM SVE
POTISNE MOTORE
ZA 10 SEKUNDI!
10...9...8...7

SWO OUSHH

WROOOAAM!

Sastavi za primjer učenika Politehničke škole u Subotici

Snaga riječi i nemoć šutnje

Riječi su važan dio našega života. Svakoga dana ih koristimo kako bismo izrazili što mislimo, osjećamo ili želimo. Često nismo ni svjesni koliko su moćne. Jedna riječ može usrećiti, ali i povrijediti. S druge strane, šutnja ponekad može biti znak mudrosti, ali često pokazuje slabost ili strah.

Riječi imaju snagu povezati ljude. Kada nekome kažemo »oprosti«, »cijenim te« ili »tu sam za tebe«, ta osoba odmah se može osjećati bolje. Lijepa riječ u pravo vrijeme može promijeniti nečiji dan ili čak život. Riječi su most između ljudi, stvaraju prijateljstva, rješavaju sukobe i pomažu nam da izrazimo tko smo. Nasuprot tome, šutnja često nije dobra. Kada šutimo pred nepravdom, zapravo ju dopuštamo. Kada ne kažemo što nas muči, problemi se gomilaju. Ljudi često šute iz straha ili srama, ali to ne vodi ničemu. Važno je znati kada treba progovoriti i braniti sebe ili druge.

Riječi imaju veliku moć, dok je šutnja često nemoćna. Zato trebamo učiti kako mudro i iskreno govoriti. Ne treba uvijek reći sve, ali ne smijemo ni šutjeti kad treba nešto poduzeti. Snaga riječi može mijenjati svijet ako ih koristimo s poštovanjem i dobrom namjerom.

Marko Dulić (TM110)

Radost nakon završetka srednjoškolskog obrazovanja

Nakon četiri godine truda, učenja, uspona i padova, napokon je stigao taj dugo očekivani trenutak završetka srednje škole. I dok stojim pred posljednjim stranicama jednog važnog poglavlja svog života, osjećam neizmjernu radost, ponos i zahvalnost. Biti tehničar tiska ne znači samo razumjeti strojeve, boje i procese, to je zanimanje koje spaja kreativnost, preciznost i odgovornost. Upravo sam to naučio tijekom svog školovanja.

Sjećam se prvih dana u školi kada su mi sve te tiskarske sprave, pojmovi i procesi bili potpuna nepoznanica. No, s vremenom, uz trud i strpljenje, stekao sam znanje koje mi danas pruža sigurnost i vjeru u vlastite sposobnosti. Naučio sam kako nastaje tisak, kako se priprema materijal, kako se rješavaju tehnički problemi i kako se surađuje u timu. I što je još važnije: izgradio sam se kao osoba. Naučio sam kako biti odgovoran, točan i predan onome što radim. Za-

hvalan sam svojim nastavnicima koji su me kroz sve te godine vodili, ne samo kroz stručne predmete, već i kroz životne lekcije. Njihovo strpljenje, znanje i podrška ostavili su dubok trag u meni. Hvala im što su vjerovali u mene, čak i onda kada ja možda nisam i što su me poticali da iz sebe izvučem ono najbolje.

Završetak srednje škole za mene nije kraj, već početak. Osjećam se spremnim za nove izazove, pun sam elana i nade. U ove sam se četiri godine promijenio, sazrio i izgradio u boljeg mladića. S ponosom mogu reći da sam tehničar tiska i da iza mene stoji znanje, iskustvo i odrastanje koje mi nitko ne može oduzeti.

Viktor Kovačev (GFT410)

Sastavak na temu natječaja »Nazor i ja«

Oproštaja pehar

Postoje trenuci u životu kada riječi postanu pre-slabe izraziti ono što želimo reći. Oproštaji su takvi trenuci. U stihu hrvatskog književnika **Vladimira Nazora** »Kad ćeš mi, ko negda djeve vitezovima, oproštaja pehar na odlasku dati«, prepoznajem i osjećam nostalgičnu čežnju za vremenima kada su rastanci bili puni dostojanstva, tuge, ali i poštovanja.

Zamislio sam scenu iz prošlosti – vitez na konju, spreman krenuti na put, a djeva mu pruža pehar vina kao simbol sjećanja, hrabrosti i nade da će se opet sresti. Taj pehar nije samo piće, on je znak da će netko kod kuće čekati, voljeti i nadati se. U današnjem svijetu oproštaji su često žurni, bez riječi, s porukom na mobitelu ili kratkim zagrljajem. Nestalo je te svečanosti, te ljepote tuge.

Ova tema podsjeća me na to koliko su odnosi važni, koliko svaki odlazak treba biti obilježen zahvalnošću i pažnjom. Svaki rastanak je mogućnost da покаžemo koliko nam je stalo. I možda više ne nosimo pehare, ali možemo nositi riječi i geste koje imaju istu vrijednost.

Zato ću, kad dođe trenutak oproštaja – bilo s prijateljem, članom obitelji ili nekim važnim u mom životu – pokušati taj trenutak učiniti posebnim. Jer rastanci su dio života, ali način na koji ih doživimo određuje koliko smo zaista voljeli.

Mihail Viktorovič Vertelkin (TM110)

Bunjevački govor – obilježja i primjeri

Bunjevački govor je važan dio hrvatske jezične baštine. On pripada štokavskoj skupini hrvatskih narodnih govora. Najčešće se govori u Vojvodini, osobito u Subotici. Govorom se izražava identitet i kulura bunjevačkih Hrvata. Kroz jezik prenose tradiciju, običaje i zajedničko nasljeđe.

Bunjevački jezik se odlikuje ikavskim izgovorom »ije«. Na primjer, umjesto »mlijeko«, kaže se jednostavno »mliko«. Rečenice su kratke, ritmične i imaju arhaičan prizvuk. Govor je bogat slikovitim izrazima i posebnim izričajima. Uobičajen je glagol »poć«, umjesto »ići«. Također se koristi riječ »divojka« za mladu djevojku. Govor se najčešće prenosi kroz svakodnevne obiteljske razgovore. Slušamo ga često na proslavama, prelima i narodnim igrama. Mnoge riječi imaju starinski ili lokalni ton i boju. Neke izraze ne nalazimo lako u standardnom hrvatskom jeziku. Bunjevački se ne piše često, ali se mnogo »divani«. Književnici ga ponekad koriste u dijalozima likova. U školama i medijima postoji podrška za njegovo očuvanje. Jezik je živ dokle god ljudi svakodnevno njime »divane«.

Njegova očuvanost ovisi o zajednici koja ga njeguje. Potrebno ga je prenositi mlađim naraštajima. Čuvanjem govora čuvamo povijest, običaje i narodnu dušu.

Nemanja Moravčić (TM110)

Snaga riječi i nemoć šutnje

Riječi imaju nevjerojatnu moć. One mogu ojačati, umiriti, inspirirati, ali i povrijediti. Mnogi ljudi nisu svjesni koliko njihove riječi mogu utjecati na druge, bilo na pozitivan ili negativan način. S druge strane, šutnja je ponekad potrebna.

Riječi su alat za komunikaciju, a njihova moć nije samo prenijeti informacije, već i da održavaju naše emocije, stavove i vrijednosti. Veoma je važno paziti prilikom izgovaranja riječi, jer jednom izgovorene riječi ne mogu se povući. Sjetimo se koliko su nas puta riječi ohrabrile, motivirale. No, isto tako se sjetimo koliko puta su nas ili druge oko nas nepažljivo izgovorene riječi povrijedile. Šutnja može biti mudra u situacijama koje zahtjevaju smirenost i razmišljanje. Međutim, kada bi trebalo nešto reći, a mi šutimo, šutnja postaje nemoćna. Na primjer, kada svjedočimo nepravdi i odlučimo šutjeti, mi i naša šutnja postajemo sudionici.

Na kraju, važno je razumjeti da riječi imaju moć povezivati, ali isto tako i da razdvoje ljude. Zato nikada ne zaboravimo koliko moćne mogu biti naše riječi.

Darijan Janečić (TM110)

Autorska pjesma

Nisam znao gdje boli

Zatvarao sam oči da pobjegnem,
Ali slike su bile tu – unutra.
Nisu me vrištanja lomila,
Lomila me tišina koja me gutala svake noći.

Tišina u kojoj sam sjedio sam,
Sa sobom koga više nisam volio.
U ogledalu – netko,
Ne ja, samo umorna maska s očima bez sjaja.

Rezao sam.
Ne da bih umro.
Nego da bih dokazao da postojim
Da krv potvrdi ono što duša šuti.

Nitko nije pitao.
Nitko nije primijetio.
A ako bi i pitali –
Lagao bih. S osmijehom. Jer tako treba.

Postelja mi je bila krv,
A srce vojnik koji više ne puca, samo šuti.
Ljudi su govorili »proći će«,
A nije prolazilo. Samo se pretvorilo u naviku.

Zidovi su znali više od mojih prijatelja
Tišina je bila jedina koja me slušala.
A ni ona nije davala odgovore,
Samo je šaputala: »U redu je nestati«.

Znaš što je najgore?
Nije bol.
Nego to što više nisi ni tužan.
Prazan si. Hladan. I to postane dom.

Nemanja Ćosić (FT310)

Štetnost pod krinkom stručnosti

»Pozovite je u kratku šetnju i recite da će trajati oko sat vremena a onda ju odvedite na dugu stazu, koja traje 7-8 sati, pa ćete moći provjeriti kako se nosi sa stresom, kako podnosi glad i žeđ, hoće li vam zvocati...« – ovako nekako je glasio savjet osobe koja se predstavlja kao stručnjak za veze. To, naravno, nije ni prvi ni posljednji loš savjet koji netko dijeli na mrežama. Loših savjeta je uvijek bilo, no danas, uz suvremenu tehnologiju, granica između stručnosti te popularnosti bez stručnosti, sve se teže raspoznaje.

I u stvarnom i u online svijetu svatko od nas je sklon krivim zaključcima, a evo i nekih najčešćih zamki u koje upadamo.

Vjerujemo nekoj osobi jer ju pratimo pa imamo dojam da ju poznajemo

Kada nekoga pratimo na mrežama, izloženost sadržajima i toj osobi počnemo percipirati kao poznavanje te osobe. Iako znamo da je sadržaj na mrežama samo uloga koju nam netko prezentira, ipak se razvija osjećaj da osobu poznajemo a onda na osnovu toga često joj počnemo i nekritički vjerovati.

– Podsjećajte se da nikoga na mrežama u stvari ne poznajemo.

Stručnjak je u jednom području pa vjerujemo da je stručnjak i u drugima

Ovo je, čini mi se, sve češća pojava. Osoba koja stekne popularnost zahvaljujući stručnosti u jednom određenom području, zahvaljujući popularnosti postaje gost u raznim emisijama i podcastima i počinje govoriti i davati mišljenje o sve većem broju tema. Na primjer, neuroznanstvenik koji nakon stečene popularnosti odjednom postaje »stručnjak« i za nutricionizam i za psihologiju i za politiku itd.

Nitko nije i ne može biti stručnjak za sve. U svakom području danas znanost napreduje tolikom brzinom da je nemoguće biti stručan u puno različitih područja.

– Promatrajte zna li osoba reći: »Ne znam«, »To nije moje područje«, »Ne znam puno o tomu« i slično, jer to vrijedi više od davanja mišljenja o svemu.

Stručnjak je jer ima titulu i/ili citira znanstvene radove

Titula nikoga ne čini stručnjakom, kao ni pozivanje na radove. Nerazumijevanje znanstvenih radova te namjerno (ili slučajno) iskrivljeno tumačenje rezultata

radova postali su toliko česti da je danas najsigurniji način da sami pročitamo rad ako želimo znati koje zaključke donosi.

Jedan od najčešćih načina iskrivljavanja istine je prikazivanje rezultata radova koji su rađeni na životinjama (miševi, vinske mušice itd.) i prezentiranje rezultata na način kao da su potpuno relevantni za ljude.

– Pročitajte barem uvod i sažetak rada kako biste dobili okvirni dojam o čemu se radi.

»Stručnjak« po principu »Meni je funkcioniralo«

Osobna iskustva su važna i dobro je da postoji prostor u kojemu se mogu dijeliti, bilo da je riječ o recenziranju proizvoda, bilo da je riječ o postignućima koje netko dijeli.

Budući da mi, ljudi, osim različitosti, imamo i međusobnih sličnosti to znači da ako probamo ponoviti nešto što je netko drugi učinio, ima šanse da postignemo i slične rezultate. No, jednake su šanse i da ne postignemo. Također, iako iskustvo u određenoj mjeri donosi stručnost, važno je ne zapasti u zamku: »Uspjelo je meni pa će onda uspjeti svakomu, samo treba raditi isto što i ja«.

Ovo je koncept koji prodaju razni coachevi, bilo poslovni, bilo za osobni razvoj.

– Zapitajte se jeste li slični toj osobi? Jesu li vam životne okolnosti slične? Jesu li vam životni ciljevi i planovi slični? Također, imajte stalno na umu da ne postoji jedan recept koji djeluje za svakoga.

Marina Balažev, prof. specijalizantica transakcijske analize, smjer psihoterapija

Dragon's Dogma 2 – povratak epske pustolovine

Nakon više od desetljeća čekanja ljubitelji akcijskih RPG igara napokon su dočekali nastavak kultnog naslova – *Dragon's Dogma 2*. Capcom je isporučio bogatu, razrađenu i atmosferičnu igru koja ne pokušava iz temelja izmijeniti ono što je u originalu funkcioniralo, već pažljivo nadograđuje svaku komponentu – od borbe i otvorenog svijeta do sustava suputnika.

Priča i gameplay

Radnja igre smještena je u paralelni svijet u odnosu na prvi dio, iako se zadržavaju ključni elementi mitologije i temeljne strukture svijeta. Igrač ponovno preuzima ulogu Arisena – odabranog ratnika kojemu je zmaj ukrao srce. Time započinje epska potraga koja uključuje sukobe s čudovištima, unutarnje političke spletke i otkrivanje vlastite sudbine. Priča možda ne donosi revolucionarne obrte, ali se ističe atmosferom, postupnim razotkrivanjem tajni svijeta i razrađenim likovima koje susrećete na svom putovanju.

Gameplay je srce *Dragon's Dogma 2*. Borba je brza, taktična i nevjerojatno zadovoljavajuća, a sustav klasa (vocations) omogućava igračima da odaberu i prilagode svoj stil igre. Na početku birate između osnovnih klasa poput ratnika, lopova, maga i strijelca, ali kako napredujete, otključavaju se naprednije kombinacije poput *Mystic Spearhand*a ili *Sorcerer*a. Svaka klasa dolazi s vlastitim sposobnostima i mehanikama, pružajući veliku slobodu i raznolikost u pristupu borbi.

Povratak *pawn* sustava, suputnika koje kreirate i razvijate, igra ključnu ulogu u gameplayu. Glavnog suputnika stvarate sami, a preostala dva možete

unajmiti od drugih igrača online. Ovi likovi mogu učiti iz tuđih svjetova, pamte gdje su već bili i dijele korisne savjete – što čini osjećaj pustolovine još bogatijim i dinamičnijim. Borbe su spektakularne i često zahtjevne. Moguće je penjati se na ogromna čudovišta, koristiti magiju i okoliš u svoju korist, kombinirati napade s timom i analizirati slabosti neprijatelja. Sinergija između igrača i suputnika može činiti razliku između pobjede i poraza.

Ograničeno brzo putovanje

Jedna od ključnih značajki *Dragon's Dogma 2* je ograničeno brzo putovanje. Igra vas potiče da svijet istražujete pješice, što donosi veću napetost, ali i osjećaj otkrivanja. Svaki odlazak izvan grada je mini ekspedicija koju treba pažljivo isplanirati, s dovoljnom količinom opreme, hrane i mogućnošću kampiranja. Sustav dana i noći dodatno utječe na gameplay – noći su opasnije, a vidljivost ograničena, što borbe i istraživanje čini znatno izazovnijima. Okruženje reagira na vaše postupke, korištenje magije unutar naselja izaziva strah kod građana, dok *pawn*ovi međusobno komentiraju događaje i situacije. Takva razina reaktivnosti doprinosi osjećaju živog, uvjerljivog svijeta.

Dragon's Dogma 2 nije igra koja se pokušava svidjeti svima, to je naslov za istinske ljubitelje RPG žanra koji cijene taktičku borbu, sporije istraživanje i svijet koji nagrađuje pažnju i strpljenje. S dubokim sustavima, bogatim klasama, nezaboravnim borbama i jedinstvenim pratiteljima, Capcom je isporučio naslov koji bi s pravom mogao postati novi klasik.

Ivan Ušumović / Foto: pcgamer.com

Second hand: stil koji štedi i priča priču

Kada govorimo o modi, stilu, odijevanju i sitnicama koje kćine naš izgled i osobnost, često se susrećemo s različitim predrasudama vezanima uz utrošeno vrijeme, novac, ali i stil života. Mnogi smatraju da se upravo u te tri stvari ulaže previše – previše vremena, previše novca i prelagan način života. No, dobrim odabirom odjevnog komada možemo uštedjeti i vrijeme i novac. Istina je da moramo uložiti određeno vrijeme kako bismo stekli osobno iskustvo pri odabiru odjeće i obuće, jer ne možemo uvijek odlučivati na temelju tuđih preporuka.

Novac ćemo uštedjeti tako što znamo što nam odgovara, a što ne – kakav kroj pristaje našoj građi te u kojim se bojama i materijalima osjećamo dobro. To ponekad može značiti i ostanak u zoni komfora iz koje nikada nećemo pokušati izaći, no taj nedostatak možemo nadoknaditi modnim dodacima.

Povoljno, a unikatno

22

Kada govorimo o štednji u svijetu, ali i kod nas, sve su popularnije second hand trgovine u kojima se zaista mogu pronaći kvalitetni odjevni komadi po vrlo povoljnim cijenama. Ako se odlučite za ovakav način kupovine, uštedjet ćete novac, ali ćete morati izdvojiti nešto više vremena za boravak u trgovini – s mogućnošću da, unatoč trudu, ne pronađete ništa za sebe.

Second hand trgovine toplo preporučujem svima koji žele izaći iz svoje zone komfora, osloboditi se predrasuda i s malo novca eksperimentirati sa svojim stilom. U njima se često mogu pronaći unikatni odjevni predmeti i modni dodaci, a ako volite jedinstvenost, ovakav način kupovine pružit će vam upravo to – jer komad koji ste izabrali vrlo vjerojatno je jedini takav i ne može se kupiti nigdje drugdje u tom trenutku.

Kvalitetni komadi odjeće

Također, u second hand trgovinama možete naići i na izuzetno kvalitetne komade odjeće koje ćete nositi godinama. Mana ovakvih trgovina jest to što je većina odjeće već nošena, pa je poneki komad i oštećen. Ipak, često se mogu pronaći i potpuno novi artikli, koji možda nikada nisu ni isprobani, već su zbog politike »čišćenja« skladišta završili u second hand ponudi.

Pažljivim pregledom odjeće u trgovini možete lako procijeniti što je nošeno, a što ne. Kao što sam već spomenula, kada je riječ o ovakvom načinu kupovine, često se susrećemo s predrasudama. No, na vama je da sami procijenite što vam je prihvatljivo, a što nije. Ja vam samo mogu poručiti – pokušajte! Možda ćete se ugodno iznenaditi, ne samo izborom odjeće, već i njihovim niskim cijenama.

Milijana Nimčević

PREPORUKA

Ubili su Batlera (EP)

GLAZBA

Pa zašto samo EP? Pitamo se svi, jer je ovo tako snažan autorski materijal da je prava šteta što traje samo 13 minuta. Kroz četiri pjesme (*Novi svet / Smrt i Filosofija palanke / Jedan! Dva!! Tri!!! / Ko nema u glavi?*) Batleri (Ubili su Batlera) pokazuju zašto su jedan od najuzbudljivijih bendova nove beogradske scene. Htio bih istaći i da mnogo bendova ne uspijeva uhvatiti onu energiju koju posjeduje na pozornici – a to ovdje nije slučaj. Drugim riječima, ovaj EP baš »prži« i ova visokooktanaska porcija pank-a nije za one slabog srca.

No, vratimo se na početak – samo 13 minuta? Na drugi pogled, možda i jeste bolje predstaviti se s četiri pjesme, ali neka onda one ruše sve pred sobom i udaraju tamo gdje boli, nego da slušamo nešto mlako i bez boje, mirisa i okusa. Također, *Ubili su Batlera EP* me natjerao i da se podsjetim svojih omiljenih *The Drive In* i *Fugazi* pjesama. Što je također plus.

I. Benčik

The Amateur

FILM

Što se dogodi kada se tihi genijalac, zaposlenik CIA-e, odluči sam suprotstaviti međunarodnim teroristima? Novi film *The Amateur* donosi uzbudljivu priču o Charlesu Helleru, povučenom programeru CIA-e kojem se život mijenja iz temelja kada mu supruga pogine u terorističkom napadu. Kada shvati da sustav kojem je odan odbija istražiti njezinu smrt, Charles odlučuje uzeti pravdu u svoje ruke.

Radnja filma temelji se na istoimenom romanu **Roberta Littella**, a u središtu je usamljen stručnjak koji koristi samo vlastitu inteligenciju kako bi pronašao odgovorne krivce. U glavnoj ulozi briljira **Rami Malek**, dok ostale uloge tumače **Laurence Fishburne** i **Rachel Brosnahan**, a režiju potpisuje **James Hawes**.

Putovanje koje Charles započinje vodi ga kroz opasne dijelove Europe, a njegova unutarnja borba postaje jednako snažna kao i ona s vanjskim neprijateljem. Iako nema obuku za agenta, odlučnost i znanje čine ga ozbiljnim protivnikom. *The Amateur* je više od klasičnog trilera – to je priča o gubitku, hrabrosti i o tome kako jedan čovjek može pomaknuti granice. Ostavlja dojam filma koji ne nudi samo napetost, već i pitanja o odgovornosti, gubitku i snazi pojedinca suočenog s nepravdom.

K. Ivković Ivandekić

Nadaj se

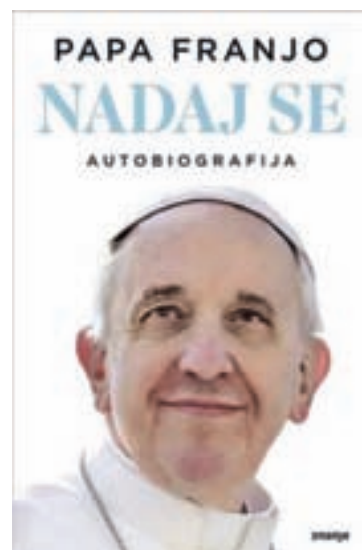
KNJIGA

Autobiografija pape **Franje** *Nadaj se* je nadahnjujuće djelo koje spaja osobnu ispovijest, duhovnu refleksiju i društvenu osjetljivost. Nastalo u obliku razgovora s novinarom **Fernandom Mariom Mussijem**, ovo djelo pruža uvid u život **Jorgea Maria Bergoglia** – od odrastanja u Buenos Airesu do papinske službe. Kroz jednostavan i topao ton, papa Franjo govori o djetinjstvu, pozivu, izazovima Crkve i svijeta, ali prije svega o nadi kao temelju ljudske snage.

Središnja poruka knjige nije puki optimizam, već poziv na ustrajnost, povjerenje i djelovanje u vremenu krize i nesigurnosti. Papina razmišljanja o migracijama, siromaštvu, mladima i vjeri protkana su dubokom humanošću. U njegovim riječima osjeća se iskustvo, blizina i jednostavnost, koja ne umanjuje dubinu poruke. Knjiga nas podsjeća koliko je važna solidarnost i otvorenost prema drugima, posebno u današnjem fragmentiranom svijetu.

Nadaj se nudi poticaj za promišljanje o osobnoj odgovornosti i mogućnosti svakog pojedinca da unese svjetlo u svoju zajednicu. Preporučuje se čitateljima koji traže duhovnu jasnoću i autentičnu ljudsku poruku. Ovo je knjiga koja ne nudi gotove odgovore, ali pruža svjetlo za put.

J. Dulić

SLOŽITE KOCKICE U ODDGOJU VAŠE DJECE

UPIS U SREDNJE ŠKOLE U SUBOTICI

Gimnazija „Svetozar Marković“

Opći smjer

Politehnička škola Subotica

Tehničar fotografije

Srednja medicinska škola

Medicinska sestra – tehničar

